

Az Osztrák Nemzeti Könyvtár Tudományos Könyvtárügyi Tervezési Részlege

1974 tavaszán alapították az Osztrák Nemzeti Könyvtár Tudományos Könyvtárügyi Tervezési részleget /Planungsstelle für wissenschaftliches Bibliothekswesen bei der Österreichischen Nationalbibliothek/. A feladatkörére és munkamódszereinek irányelveire vonatkozó miniszteri rendeletből kitűnik, hogy a tervezési részleg elnevezésben egy valóban igen jelentős, azonban korántsem egyetlen feladat fogalmazódott meg.

Irányelvek

A tervezési részleg, mint állami létesítmény, feladatát az illetékes Tudományos és Kutatási Szövetségi Minisztérium /továbbiakban minisztérium/ megbízásából, ill. azzal egyetértésben látja el. Céljaik erős hasonlóságából adódóan szoros együttműködésben tevékenykedik az Osztrák Könyvtári Kutatóintézettel /Österreichisches Institut für Bibliotheksforschung/, mely utóbbi azonban magánjogi intézmény. Együttműködik a mindenkor érintett tudományos könyvtárakkal, valamint a minisztérium által kinevezett szakemberekkel vagy tanácsadó testületekkel, adott esetben a számításba jövő szakegyesületekkel is.

A tervezési részlegnek, mint az Osztrák Nemzeti Könyvtárhoz csatolt központi könyvtári létesítménynek az a feladata, hogy a minisztériumot a tudományos könyvtárügy tervezésében, vezetésében és újjászervezésében támogassa. A minisztérium utasítására olyan intézkedéseket kell terveznie, előkészítenie, adott esetben bevezetnie, avagy ezek bevezetésénél és felülvizsgálatánál közreműködni, amelyek alkalmasak arra, hogy a lehető leggazdaságosabb személyi és pénzügyi ráfordítás mellett, a lehető legnagyobb teljesítőképességet biztosítsák az osztrák tudományos könyvtárügy számára.

A tervezési részleg kötelességei

Támogatnia kell a minisztériumot a fennálló könyvtári létesítmények, szervezési formák és munkafolyamatok újjászervezésében, valamint a minisztérium által erre a célra létesített tanácsadó testületek ügyvezetésében.

Ki kell dolgoznia egy általános tervezetet, továbbá létre kell hoznia egy olyan tervezetet is, melynek alapján megoldható az osztrák tudományos könyvtárügy egységes hálózattá való kiépítése és ász-

szevonása, ami lehetővé teszi, hogy

biztosítsák az irodalom és egyéb információhordozók szakszerű feltárását, ill. a könyvtárak feladatainak megfelelő, valamint az olvasói igényekhez alkalmazkodó olvastatását;

lehetőleg gazdaságosan használják fel és célszerűen csoportosítsák az irodalom és egyéb információhordozók beszerzésének eszközeit;

ésszerűbbé tegyék a könyvtári munkát és az egy helyen bevált gyakorlatot lehetőleg minél több könyvtárban meghonosítsák;

közös könyvtári vállalkozásokat valósítsanak meg /pl. központi katalógusok területi, ill. országos viszonylatban/;

a hatályos illetőségi szabályzatok figyelembe vétele mellett, a külfölddel könyvtári együttműködést kezdeményezzenek, ill. azt fokozzák, és az így megismert idegen gyakorlatokat hasznosítsák.

El kell készítenie a főiskolák egységes kiépítésére vonatkozó általános és részletterveket, valamint közre kell működnie azok megvalósításában.

Felül kell vizsgálnia a tudományos könyvtárügy és az egyes vállalkozások személyi és költség ráfordításait - kezdve az elemzések-től egész a ténymegállapításig.

Szakértői /könyvtári, üzemgazdasági, könyvtárszociológiai és más/ véleményeket kell adnia, vizsgálatokat és elemzéseket végeznie, továbbá a vizsgálati eredményeket ki kell értékelnie.

Részt kell vennie a könyvtárosképzés és továbbképzés terveinek kidolgozásában, adott esetben továbbképző rendezvényeket kell szerveznie.

Tájékoztatást kell adnia a technikai segédeszközökről.

El kell végeznie az elektronikus adatfeldolgozás bevezetéséhez az előkészítő és kivitelező munkálatokat.

Ki kell dolgoznia a kísérleti programot a tervezett intézkedések kipróbálására, ill. részt kell vennie annak végrehajtásában.

Tanulmányoznia kell a bel- és külföldön létrehozott, idevágó tervmunkákat és munkamódszereket, továbbá meg kell vizsgálnia, hogy azok milyen mértékben hasznosíthatók az osztrák tudományos könyvtárügy viszonylatában.

Figyelnie és dokumentálnia kell a könyvtártervezésre vonatkozó anyagokat, valamint el kell látnia a minisztériumot a tevékenységéhez szükséges dokumentációval.

Tanácsot kell adnia és támogatást kell nyújtania a tudományos könyvtáraknak feladataik megoldásához.

Be kell vonnia a fent ismertetett feladatok végrehajtásába az állam egyéb központi szerveit, a nyilvános jogi testületeket oly mértékben, amennyire a minisztérium tervehatósága az illetékes hatóságoktól erre felhatalmazást nyer.

Végül el kell végeznie minden egyéb, a minisztérium által kijelölt, hasonló feladatot.

A tervezési részleg tartozik minden naptári év végén jelentést adni az Osztrák Nemzeti Könyvtár főigazgatóságának és a minisztériumnak a tudományos könyvtárügy általános ügyeire vonatkozó tevékenységéről; a minisztériumnak ezenkívül még egy jelentést kell benyújtania, amelyben az egyes könyvtárakkal kapcsolatos tevékenységéről számol be.

/ABT Informationen, 1974. 15.sz. aug. p.16-17./

A kanadai könyvtárak jelentése a hálózatszervezésről

A Kanadai Könyvtáros Szövetség Winnipeg-i konferenciáján számolt be a kanadai könyvtárhálózat tervezéséről és fejlesztéséről, valamint a könyvtári szolgáltatások jelenlegi helyzetéről.

A tervezés és fejlesztés alapját az az 1968-ban született határozat adta, mely célul tűzte ki az országos tudományos és műszaki információs hálózat megteremtését. Ez határozta meg azt is, hogy a Nemzeti Könyvtár egy állandóan fejlődő országos hálózat, egyben a nemzetközi kapcsolatok központja is legyen. Kanadában a tartományok igen jelentős politikai - így egyben tudománypolitikai - függetlenséget élveznek. Emellett el nem hanyagolható szempont a francia és angol nyelvi és kulturális területek ellentmondásossága sem. Hasonló nehézséget jelent a tudományos és műszaki információk fő gyűjtőhelyeinek, az egyetemi könyvtáraknak és kutatóintézeteknek bevonása az országos hálózatba, mivel az alkotmány az oktatásügyet tartományi hatáskörbe helyezte.

A Nemzeti Könyvtár számos szolgáltatása között bőven található olyan, amely beleillik az országos, illetve nemzetközi integrált információs rendszerekbe. Ilyen például a nemrégiben alapított Könyvtárügyi Dokumentációs Központ /Library Documentation Centre/, amely a könyvtárügy és tájékoztatásügy területén gyűjti, feldolgozza és terjeszti a publikált és publikálatlan kutatási jelentéseket. Ez az intézmény egyben az UNESCO ISORID /International Information System on Research in Documentation = Nemzetközi dokumentációs kutatási